

י א מו" פ"א מהלכות
תלות הלכה ב פנת עשין
15 טו"ע ח"מ סי' רעו
ע"פ א:

רבינו גרשום

ולא האי לירות בר
קשא דמתא לירות. בלשון
חמיה כלומר המנונה על
העיר יירשנו: אלא כי
הדדי משמע
העברתם את נחלתו לביתו
הא איכא בן ובת תרויהו
לידתו. ואכתב בן קודם
לבית מנלן. אמר ליה האי
דכתיב ובן אין לו והי' יש
לו יורש וכי איצטר"ך קרא
לאשמועין רמאן דלית ליה
אלא חד ברא לירשנתו
לכוליה נכסי ודיאי הא לא
אתי לאשמועין דברא ירית
אלא מאי אתא לאשמועין
להיכא דאית ליה בן ובת
דבן קודם לבת. ודלמא
קרא לא אתא אלא משום
סיפא דכתיב והעברתם את
נחלתו לאשמועין לאיכא
דלית בן ויראת בתו (ו'
אימא לירות בהדי. ומשני
הוי' דלית בן לא איצטר"ך
לאשמועין מהאי דברא ירית
בת ירושה היא והדיא מוכל
בת ירושת נחלה נפקא
האי קרא וראי כי ימות
לא אתי לאשמועין אלא
היכא דאיכא בן ובת דהבן
קודם: ורב אחא בר יצחק
אמר מהכא. מציען למידק
דבן קודם לבת דכתיב
למה יגרע וכו'. ודלמא
בנות צלפחד אינהו קאמרי
הכי ולא משה דהכי
דינא ואח"כ נתנה תורה
ונתחדשה הלכה ודרייקונין
מואישי ימות דאי איכא
ובת לא האי ירית
כולה ולא אחי ירית כולה
ואלא תרויהו כי הדדי
והיינו חידוש הלכה: אלא
מתוורתא כדשינין מעיקרא.
דאי אמרינן הכי איכא
למפיק דפרוכינן אמר ליה
איצטר"ך קרא לאשמועין
דכיון דלית ליה וכו' אלא
הא אתא לאשמועין דבן
קודם לבת: ומאי קורביה
דבן מבת. משום דאיכא
למירם שבן קם תחת
אביו ליעדה ולשרה אחוהו
מה שאין בן בבת (ו'
משה אינה קמה תחת
אביה ליעדה דלאו בת
יעדה היא שדה נמי איכא
למירם דדיא קמה תחת
אביה דאם היא פוקה
אוהו שדה הורא לאביה
ביובל דבנוף של אביה
דמיא כבן עצמו ומהאי
שעמא דקיל"ל לתנת שרדה
אחווה אי פוקה ל"י הבן
חזרו לאביו ביובל מציען
למירם נמי דאי פוקה לה
איחי הוה חזרות לאביה
משום דלענין ייבום וכו'
ובת כי הדדי ניתנו וכו'
הכי דאיכא למפיק כלום
יש ייבום אלא במקום
שאינן בן הכא נמי איכא
לימפרך מבת כלום יש
ייבום במקום בת ומאי
קורביה דבן מבת אלא
מתוורתא כר: ואביעית
אימ' מהכא. איכא למשמע
דבן קודם לבת: אמר ליה
ברכה שאני. דכולל להו
אחודי אבל בעלמא לא
אמרי' הכי: פ"ט' האחין
מן האב נוחלין ממונן
של בנינם בני אחין והם
עצמן מנוחלין ממונן לבנים
דהיינו נכדירין: ומנלן.
דבחר אחין מן האב שייכי:
אמר רבא אחי' אחוה אחוה
מכתיב יעקב. כתיב הכא
ונתתם את נחלתו לאחיו
וכתיב ביעקב שיני עשר
אחיו אנוחו בני אביו:
למה לי. למשמע מהכא.
ממשפחתו שלו אמר רחמנא של

וּדְלַמָּא הֵא קמ"ו דבת נמי בת ירושה. דקד"ל ללאו בת ירושה
היא משום דמסבת נחלה דצנה וצעלה יורשין אותה:
וְשַׂדָּה אַחוּוה נַמְי מַהאִי פִּירְבָּא הוּא דקיימא לן. אוריב"ס דל"ג
כלום יש יצום אלא במקום שאין בן להלשון משמע שהוא

מודה שהבת אינה קמה לגדה אחוה
מהאי טעמא כי ההיא דלעיל גבי אה
דמסיק צהאי ליטמא ופ"ה דמוק הוא
איכא דמפרש דה"ק ושרה אחוה נמי
משום דלמירם דקמה תחת אביה ומיימתי
סיעתא למילתיה (ט) דהך פירכא
דכלום יש יצום כו' קיימא ליה לנתא
שהבן קם תחת אביו לגדה אחוה ולא
האח והי' איכא דלמירם גבי בת דמה
לו לתלות הטעם כפירכא שהיא גבי
אה ולא היה לו לומר אלא בת נמי
תיקום לגדה אחוה ולכן נראה לו
שלך גרסינן (ו) אלא הכי גרסינן ליה
דלא אחוה נמי מהאי פירכא הוא
דקיימא ליה וה"פ והלא שדה אחוה
גופה מה שאין צבת כבן זהו מטעם
שהבן קודם לנחלה מן הבת וכל כמה
דלא קיימא לן שהבן קודם לנחלה
מן הבת מעמדת הבת שדה לאציה
כמו הבן דהכי אמר צפ' אין מקדישין
(ערכי דף כה): צע' מיינה רבה צר
אצוה צת מנה שמתעמיד שדה אחוה
לאציה כיון דלענין יצום כי הדדי ונייהו
מוקמינן או דלמא כיון דלענין נחלה
צת במקום צן כי אחר דמיא לא
מוקמינן ופשיטא ליה דכי אחר דמיא
מהך טעמא: דְהֵאִישׁ אַתְּ אִמּוֹ מַנְא
חנ"י מי' ר' ב' אומר ריב"ס דצשאר
ירושות של נשים כגון צמו או אחוהו
פשיטא ליה דיושת אציה או אחיה
כיון שאין הירושה נעקרת ממשפחת
אב ופשיטא שאוכריים והנקבות שוין
צין ליש צין להרוש דמה לי וכריס
ומה לי נקבות דלטו נכסי נשים יהיו
הפקר ודוק צן צנכסי האם תריך
למילף לפי שניסבת נחלה ממטה
אציה ע"י הבן:

מֵאֵן (ב) כו' לירות אמו בר קשא דמתא לירות
הכי קא אמינא איכא בן ובת לא האי לירות
כוליה ולא האי לירות כוליה אלא כי הדדי
לירותו א"ל אביי ואצטר"ך קרא לאשמועין
היכא דלית ליה אלא חד ברא לירתינהו
לכוליה נכסי ודלמא הוה דבת נמי בת
ירושה היא ההוא ימוכל בת יורשת נחלה
נפקא רב אחא בר יעקב אמר מהכא (ג) למה
יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן
מעמא דאין לו בן הא יש לו בן בן קודם
ודלמא בנות צלפחד הוה דקאמרן הכי
(ג) ניתנה תורה ונתחדשה הלכה אלא
מחורתא כדשינין מעיקרא רבינא אמר מהכא
(ג) הקרוב אליו הקרוב קרוב קודם ומאי קורבה
דבן מבת שבן קם תחת אביו ליעדה ולשרה
אחווה יעדה בת לאו בת יעדה היא שדה
אחווה נמי מהאי פירכא גופה הוא דהא
קיימא ליה לתנא כלום יש יבום אלא במקום
שאינן בן אלא מחורתא כדשינין מעיקרא ואי
בעית אימא מהכא והתנחלתם אותם לבניכם
אחריכם בניכם ולא בנותיכם אלא מעתה
(ג) למען ירבו ימיכם וימי בניכם ה"ג בניכם ולא
בנותיכם (ג) ברכה שאני: והאחין מן האב
נוחלין ומנוחלין וכו': מוג' אמר רבא אחיה
אחוה אחוה מבני יעקב מה להלן מן האב
ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם
ולמה לי (ג) ממשפחתו וירש אותה כתיב
(ג) משפחת אב קרויה משפחה משפחת אם
אינה קרויה משפחה אין הכי נמי וכו'
איתמר דרבה לענין יבום איתמר: והאישי
את אמו וכו': מנא הני מילי דהנו רבנן
וכל

מֵאֵן (ו) כו'. אס לא קרובו הקרובים לו יותר: צ"ו קשא. מושל
העיר: א"ל אציי לרצ פפא. אי איתא דלמיר רחמנא דכחדא יירמון
נמלא שאין הבן ראוי לירושה יותר מן הבת וצן צבת כשני בנים דמו
וכי איצטר"ך קרא לאשמועין דמאן דלית ליה אלא חד ברא לירתינהו
לכוליה נכסי דאב צתמיה ואמאי כתיב
ואס אין לו צן והעצרתם את נחלתו
לצמו פשיטא ליסמוק קרא מיינה והכי
איצעי ליה למכתב איש כי ימות ורע
אין לו ונתתם את נחלתו וגו' וממילא
ידענא דאם אין לו צן הבת מירש את
הכל מאחר ששניהן שוין צתמיה אלא
ודאי לאשמועין אמתא דצן קודם צבת.
ואיצטר"ך לאשמועין דאע"ג דאין
הבת יורשת במקום שי' צן וקד"ל
היכא דלית (ט) צן ונתתם את נחלתו
לאחיו אצל לא לצמו דכי הכי דאין
אמו יורשתו דמשפחת אס אינה קרויה
משפחה(י) הכי נמי אין צמו יורשתו דאין
משפחת נשים קרויה משפחה לא
למעלה ידייה כגון אמו ולא למטה
ידייה כגון צמו קמ"ל והעצרתם את
נחלתו צבת: אמר ליה רצ פפא
לאציי. אימא להכי כתיב רחמנא כי
האי גוונא וצן אין לו והעצרתם ולא
כתיב ונתתם את נחלתו לצנו ולצמו
דהא קא משמע לן דבת נמי צללא צן
צת יורשת הוה דקד"ל צן וצת יירמון
כחדא אצל היא לצדה איכא למירם
דלא תירות מידי קמ"ל והעצרתם את
נחלתו צבת וכל שכן שמיכר עם הבן.
כל דבותי מפרשין כן ולא נירא דכיון
דא"ל אציי איצטר"ך קרא לאשמועין
דמאן דלית ליה אלא חד ברא כו'
אלמא פשיטא ליה הך צכרא דכיון
דכחדא יירמון היא שקולה צבן ופשיטא
דמירות כל הנכסים כי ליכא צן
צדה ואין זו שיטת גמרא שיכתיב
המקשה צכרת המתוך צלא טעיה
אחרת אלא אס כן מקשה לו מנא אחר.
ונראה צעני דה"פ ודלמא הא קמ"ל
האי והעצרתם צבת נמי כמו צן צת
ירושה הוה שיטת צכלל ירושת אצ

תורה אור השלם

1 וכל בת ישראל נחלה
ממטות בני ישראל לאחד
משפחת משה אביה
תורה לאשה למען יירשו
בני ישראל איש נחלת
אבותיו
במדבר לו ח
2 לקחה יגרע שם אבינו
מתוך משפחתו כי אין לו
בן תהא לנו אַחְוה בתוך
אבותינו במדבר לו ד
3 ואם אין אחים לאביו
ונתתם את נחלתו לשאריו
הקרוב אליו ממשפחתו
ירש אתה ויהיה לבני
ישראל לַחֲוַה משפט
באשר צדה י את משתה
במדבר לו יא
4 והנתחלתם אתם
לבניכם אחריכם לַחֲוַה
אחיה לעלם בהם תשבור
ובאחריכם בני ישראל איש
באחיו לא נחלתו לשאריו
בפרך: ויקרא לו כה מן
5 למען ירבו ימיכם וימי
בניכם על האדמה אשר
נשבע ל' לאבותיכם לתת
לקדם בנימי השמים על
הארץ: דברים כי כא

הגהות הב"ח

(א) גמי' תמן לירות
כילי ומכת סי' נמקח:
(ב) רשב"ם ד"ה א"ל אציי
ו"ו דלת ליה צן: (ג) תופ'
ד"ה ושרה ו"ו' דמתוך
פירכא דכלום: (ד) בא"ד
דלא גרסינן ליה אלא הכי
גרסי' שדה וכו' מה שאין
הבת כתיב:

(א) נראה דל"ל אצל היכא דלית בן ובת אמתא לירותו בהדי. (ב) אולי דל"ל ופרכין דלמא משהי' כו' ליעדה משום דלאו כו'.